

Nieuwsbrief ERF Updates - Nummer 05, 2018

Nummer 5, 2018

Redactie: mr. F.M.H. Hoens.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2018:256](#) 23-02-2018

Hof

[Gerechtshof 's-Hertogenbosch, ECLI:NL:GHSHE:2018:687](#) 20-02-2018

[Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2018:551](#) 20-02-2018

[Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2018:220](#) 07-02-2018

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2018:1168](#) 06-02-2018

Rechtbank

[Rechtbank Limburg, ECLI:NL:RBLIM:2018:1753](#) 21-02-2018

[Rechtbank Midden-Nederland, ECLI:NL:RBMNE:2018:460](#) 14-02-2018

[Rechtbank Limburg, ECLI:NL:RBLIM:2018:1378](#) 09-02-2018

[Rechtbank Gelderland, ECLI:NL:RBGEL:2018:689](#) 07-02-2018

[Rechtbank Limburg, ECLI:NL:RBLIM:2018:1328](#) 07-02-2018

[Rechtbank Noord-Holland, ECLI:NL:RBNHO:2018:276](#) 31-01-2018

[Rechtbank Midden-Nederland, ECLI:NL:RBMNE:2018:143](#) 17-01-2018

[Rechtbank Limburg, ECLI:NL:RBLIM:2017:12053](#) 06-12-2017

RECHTSPRAAK

Testamentair beperkt vervreemdingsverbod verhindert levering na verkoop.

X heeft van zijn tante een perceel geërfd, onder de last (art. 4:131 BW) om dit niet te 'verkopen/vervreemden' aan leden van een bepaalde familie. De verplichting is niet ingeschreven in enig register.

X verkoopt het perceel aan Y, die behoort tot de betreffende familiekring. Ter vernietiging van deze koopovereenkomst beroept X zich vervolgens op het testamentaire beperkte vervreemdingsverbod.

Volgens de rechtbank valt de verplichting niet binnen het bereik van artikel 4:45 lid 2 BW en is de verplichting niet in strijd met enig ander wetsartikel.

Volgens de rechtbank sorteert de vernietiging van de koopovereenkomst evenwel geen effect. De last tast de geldigheid van de obligatoire koopovereenkomst niet aan. De last zorgt er wel voor dat X niet mag leveren. Nu Y van de last op de hoogte is, is Y voor de levering niet meer te goeder trouw. Dit voorkomt dat Y X tot levering kan dwingen of tot schadevergoeding in natura. Daarmee zou immers feitelijk afbreuk worden gedaan aan de last.

Instantie: Rechtbank Limburg

Datum uitspraak: 21-02-2018

ECLI: ECLI:NL:RBLIM:2018:1753

Zaaknummer: C/03/235721 / HA ZA 17-273

Rechters: J.R. Sijmonsma

Wetsartikelen: 4:45 BW en 4:131 BW

RECHTSPRAAK

Tuchtrecht. Notaris mocht als executeur-afwikkelingsbewindvoerder deposito's vroegtijdig opheffen.

Erflaatster heeft X tot executeur-afwikkelingsbewindvoerder benoemd. X is als zodanig ontslagen. In zijn plaats is een notaris tot executeur-afwikkelingsbewindvoerder benoemd.

X verwijt de notaris onder meer dat hij deposito's te vroeg heeft beëindigd en verdeeld.

Het hof stelt voorop dat een notaris tuchtrechtelijk aansprakelijk kan zijn voor handelen in een andere hoedanigheid dan notaris dat voldoende verband houdt met zijn hoedanigheid van notaris in relatie tot het daarbij passende gedragsniveau, zonder dat het handelen uitsluitend aan een notaris is voorbehouden. Dit geldt onder ander voor handelingen als executeur-afwikkelingsbewindvoerder.

Het opheffen en verdelen van de deposito's acht het hof niet onzorgvuldig. De notaris was hiertoe bevoegd en hij koos voor een spoedige afwikkeling gelet op de verdeeldheid tussen de erfgenamen.

Instantie: Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 20-02-2018

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2018:551

Zaaknummer: 200.222.563/01 NOT

Rechters: A.C. Faber, C.A.M. van Altena en J.L.G.M. Mertens

Wetsartikelen: 4:171 BW

RECHTSPRAAK

Ontslag testamentair bewindvoerder op eigen verzoek.

Moeder is testamentair bewindvoerder over de verkrijgingen van haar kinderen. Omdat de verstandhouding tussen moeder en de kinderen is verstoord, verzoekt moeder om ontslag (art. 4:164 lid 1 BW). De vader van de kinderen heeft zich bereid verklaard opvolgend bewindvoerder te zijn, in welke benoeming het testament voorziet. De rechtbank willigt het ontslagverzoek in.

Instantie: Rechtbank Limburg

Datum uitspraak: 09-02-2018

ECLI: ECLI:NL:RBLIM:2018:1378

Zaaknummer: 6573594 BR VERZ 18-5

Rechters: A.C. Faber, C.H.M. van Altena en J.L.G.M. Mertens

Wetsartikelen: 4:164 BW

RECHTSPRAAK

Is erfstelling vervallen door verbroken vriendschap?

Erflaatster heeft X tot erfgenaam benoemd. Indien bij overlijden erflaatsters vriendschap met X is verbroken, vervalt de erfstelling en erft Y, aldus het testament.

Y vordert een verklaring voor recht dat erflaatsters vriendschap met X voor overlijden was verbroken en Y enig erfgenaam is.

Zowel X als Y draagt getuigen aan. De rechtbank hecht met name waarde aan de verklaringen van de meerderjarigenbewindvoerder van erflaatster en een thuiszorgmedewerker. Hun waarnemingen in het kader van hun beroepsmatige bemoeienis met erflaatster mogen worden geacht met meer distantie en onbevangenheid te zijn gedaan dan die van de andere getuigen, die door familie- en vriendschapsbanden met een van partijen zijn verbonden.

De rechtbank acht al met al niet bewezen door Y (art. 150 Rv) dat de vriendschap tussen erflaatster en X voor het overlijden was verbroken.

Instantie: Rechtbank Noord-Holland

Datum uitspraak: 31-01-2018

ECLI: ECLI:NL:RBNHO:2018:276

Zaaknummer: C/15/257859 / HA ZA 17-295

Rechters: A.C. Haverkate

Wetsartikelen: 150 Rv

RECHTSPRAAK

Artikel 66 lid 3 SW 1956 (Edelweissroute) heeft niet onbeperkt terugwerkende kracht, aldus ook Hoge Raad.

Erflater is in 1981 overleden. In 2011 melden zijn erfgenamen de Belastingdienst dat erflater bij zijn overlijden beschikte over buitenlands vermogen. Dit vermogen is eerder niet aangegeven voor het successierecht. De inspecteur legt in 2012 een navorderingsaanslag successierecht op op grond van artikel 66 lid 3 SW 1956. In geschil is of de inspecteur hiertoe bevoegd was.

Artikel 66 lid 3 SW 1956 is per 1 januari 2012 in werking getreden om de zogeheten Edelweissroute onmogelijk te maken. Bij buitenlands vermogen kan men zo de vervalltermijn van artikel 16 lid 4 AWR (12 jaar) niet meer 'uitzweten' en navordering niet meer voorkomen.

De rechtbank (ECLI:NL:RBNHO:2015:4824) oordeelde dat de inspecteur in dit geval niet bevoegd was tot naheffing. Het hof bevestigde dit oordeel (ECLI:NL:GHAMS:2017:27).

Het hof overwoog dat de wetswijziging met ingang van 8 juni 1991, waarbij zowel artikel 16 AWR als artikel 66 SW 1956 is aangepast, tot gevolg heeft gehad dat de tot 1 januari 1985 geldende tekst van artikel 66 SW 1956 zijn betekenis heeft verloren voor gevallen als het onderhavige waarbij het overlijden plaatsvond voor 1985, zodat navordering slechts mogelijk was binnen twaalf jaar na dat overlijden.

Het cassatiemiddel richt zich tegen dit oordeel van het hof. Volgens de Hoge Raad faalt het middel.

Artikel 5 Wet AB bepaalt dat een wet door een latere wet haar kracht kan verliezen. Artikel 66 SW 1956 is met ingang van 8 juni 1991 vervangen. Aan de eerdere wettelijke regeling komt in een geval als het onderhavige geen betekenis meer toe. De Hoge Raad wijst op drie argumenten die A-G IJzerman in zijn conclusie noemt (onder 5.27 tot en met 5.29):

Ten eerste het algemeen aanvaarde uitgangspunt dat een in werking getreden wettelijke bepaling in beginsel onmiddellijke werking heeft. Toegepast op de onderhavige zaak betekent dit dat de verlengde navorderingstermijn van twaalf jaren van toepassing is op alle rechtsfeiten en omstandigheden die zich hebben voorgedaan voor de inwerkingtreding van de

wijziging per 8 juni 1991, waaronder dus ook verkrijgingen van voor 1 januari 1985, zoals de onderhavige.

Ten tweede dat het bij de invoering van fase 3 (de wijziging per 8 juni 1991) voorziene overgangsrecht, dat niet ziet op de onderhavige verkrijging, is te zien als een uitzondering op het algemene uitgangspunt van directe werking.

Ten derde dat als de wetgever in het overgangsrecht van fase 2 (de wijziging per 1 januari 1985) en fase 3 eerbiedigende werking had willen opnemen voor het overgangsrecht getroffen voor fase 1 (regeling tot 31 december 1984) en fase 2, het op de weg van de wetgever had gelegen de in zoverre voor die oude groep voortgezette regeling van onbeperkt navorderen, te expliciteren. Nu dit niet is gebeurd kan ervan uit worden gegaan dat dit niet de intentie van de wetgever geweest is.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 23-02-2018

ECLI: ECLI:NL:HR:2018:256

Zaaknummer: 17/00649

Rechters: M.A. Fierstra, J. Wortel en A.F.M.Q. Beukers-van Dooren

Wetsartikelen: 16 AWR, 66 SW 1956 en 5 Wet AB

RECHTSPRAAK

Tegenstrijdig belang van erfgenaam, tevens testamentair bewindvoerder en executeur.

Vader overlijdt in 2006, moeder in 2011. Een van hun drie kinderen (X) heeft een verstandelijke beperking. Hij is in beide nalatenschappen onterfd en legataris voor een geldbedrag ter waarde van zijn versterfdeel. Vaders nalatenschap is vererfd volgens de wettelijke verdeling (art. 4:13 BW). De legaten van X staan onder testamentair bewind van kind Y. Y is tevens executeur in moeders nalatenschap.

Y en het derde kind (Z) twisten over de samenstelling en omvang van moeders nalatenschap, in het bijzonder over vorderingen van moeder op Y en Z. De rechtbank constateert de (omvang van de) vorderingen. Deze moeten op de respectieve erfdelen van Y en Z toegerekend worden (art. 4:228 lid 1 BW). De schuld van Y aan moeder overstijgt echter zijn erfdeel in haar nalatenschap.

De rechtbank gelast de wijze van verdeling van de nalatenschap van moeder (art. 3:185 BW), onder de voorwaarde dat eerst de resterende schulden van de nalatenschap (art. 4:7 BW) worden voldaan conform de wettelijke rangorde.

De rechtbank ziet tegenstrijdige belangen tussen Y zelf enerzijds en Y als testamentair bewindvoerder en executeur anderzijds. De rechtbank acht het daarom geboden om een notaris te benoemen ten overstaan van wie de verdere afwikkeling plaatsvindt (art. 3:181 BW, art. 677 Rv) en om een onzijdige persoon te benoemen die – als Y niet meewerkt – Y op kosten van Y vertegenwoordigt en zijn belangen behartigt.

Instantie: Rechtbank Midden-Nederland

Datum uitspraak: 14-02-2018

ECLI: ECLI:NL:RBMNE:2018:460

Zaaknummer: 393036

Rechters: J.F. Beens

Wetsartikelen: 3:181 BW, 3:185 BW, 4:228 BW en 677 Rv

RECHTSPRAAK

Verdeling voor voltooiing vereffening. Rechtbank voert regie.

Moeders nalatenschap moet vereffend worden wegens beneficiaire aanvaarding (art. 4:202 BW). Alvorens de vereffening algeheel is voltooid, willen de erfgenamen overgaan tot verdeling. De rechtbank kan de regie in deze voeren (vgl. HR 19 mei 2017, ECLI:NL:HR:2017:939).

De wijze van verkoop van de woning houdt de erfgenamen verdeeld. De een wil een zo hoog mogelijke opbrengst, de ander een spoedige verkoop tegen een marktconforme prijs.

Volgens de rechtbank moet verdere vertraging – de woning is al twee jaar onbewoond en behoeft onderhoud – worden voorkomen. De rechtbank bepaalt de wijze van verdeling van de woning (art. 3:185 BW), in de zin dat een makelaar opdracht krijgt de woning spoedig tegen een marktconforme prijs te verkopen en de vraag- en laatprijs bindend te bepalen.

Instantie: Rechtbank Gelderland

Datum uitspraak: 07-02-2018

ECLI: ECLI:NL:RBGEL:2018:689

Zaaknummer: 323488

Rechters: D.T. Boks

Wetsartikelen: 4:202 BW en 3:185 BW

RECHTSPRAAK

Onverdeelde percelen en beheersrekeningen behoren tot nalatenschap.

Jaren na vaders overlijden blijken tot zijn nalatenschap nog negen percelen te behoren. Een van de tien erfgenamen (X) houdt als 'penningmeester' bankrekeningen aan waarop de pachtinkomsten van de percelen worden ontvangen en kosten van beheer worden betaald.

Een andere erfgenaam (Y) vordert veroordeling van X om geen betalingen meer te doen van deze bankrekeningen.

Volgens de rechtbank behoren de rekeningen – net als de percelen – tot de nog onverdeelde nalatenschap (art. 3:172 BW). Het gevorderde raakt daarom niet alleen X, maar ook de andere erfgenamen. De rechtbank gelast Y om de andere erfgenamen op te roepen (art. 118 Rv) om hun standpunt kenbaar te kunnen maken.

Instantie: Rechtbank Limburg

Datum uitspraak: 07-02-2018

ECLI: ECLI:NL:RBLIM:2018:1328

Zaaknummer: C/03/240997 / KG ZA 17-514

Rechters: M.J.H.A. Venner-Lijten

Wetsartikelen: 3:172 BW en 118 Rv

RECHTSPRAAK

Volgorde overlijden onduidelijk. Benoeming vereffenaar.

Een pas gehuwd echtpaar komt te overlijden. Zij hebben geen testamenten en geen huwelijkse voorwaarden gemaakt. De volgorde van overlijden is niet bekend. In de onderhavige procedure staat de vraag wie erfgenamen in beide nalatenschappen zijn, niet centraal.

Aan de orde is de vraag of een vereffenaar moet worden benoemd (art. 4:203 BW, art. 4:204 BW, art. 4:213 BW). Aangezien beide families met elkaar strijden over de nalatenschap(pen), hebben de crediteuren er volgens het hof belang bij dat een onafhankelijke vereffenaar de schulden voldoet. Voorts heeft een tweetal minderjarige halfbroers van de man beneficiair aanvaard.

Gezien het conflict tussen beide families en het feit dat nog niet vaststaat wie erfgenamen zijn, acht het hof de familieleden van beide echtgenoten niet aangewezen om een rol in de vereffening te spelen. Het hof benoemt een notaris tot vereffenaar in de ontbonden huwelijksgemeenschap van de mogelijke nalatenschap van de vrouw en de mogelijke nalatenschap van de man. Het hof bepaalt voorts dat de wederzijdse familieleden uitvoering moeten geven aan de aanwijzingen en opdrachten van de vereffenaar.

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 07-02-2018

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2018:220

Zaaknummer: 200.216.680/01

Rechters: A.N. Labohm, P.B. Kamminga en J. Zwagemaker

Wetsartikelen: 4:203 BW, 4:204 BW en 4:213 BW

RECHTSPRAAK

Legitieme portie. Uitleg van artikel 4:67 onder d BW.

Tussen de twee dochters van erflaatster bestaan geschilpunten over de legitieme portie. Een daarvan betreft de uitleg van artikel 4:67 BW. Dochter A meent dat, nu zij geen beroep op haar legitieme heeft gedaan, artikel 4:67 onder d BW niet van toepassing is. Hierdoor zouden de aan A gedane schenkingen die langer dan vijf jaar voor moeders overlijden zijn gedaan, niet meetellen (art. 4:67 onder e BW). Dochter B betwist dit en krijgt gelijk van het hof.

Voor het zijn van 'legitimaris' in de zin van artikel 4:67 onder d BW is niet relevant of een beroep op de legitieme portie is gedaan of niet. Het woord 'legitimaris' duidt hier de persoon aan die aanspraak *kan* maken op een legitieme portie, niet slechts de persoon die dat ook daadwerkelijk heeft gedaan. Steun voor deze uitleg biedt artikel 4:63 leden 2 en 3 BW.

De beperkte uitleg die A bepleit, zou ertoe kunnen leiden dat alle giften van moeder aan B wel meetellen voor de legitieme, maar de giften aan A slechts beperkt, alleen omdat A geen aanspraak maakt op haar legitieme portie. Dit zou leiden tot een ongelijke behandeling, terwijl de wet nu juist aan A en B een gelijke mogelijkheid biedt om in weerwil van giften en uiterste wilsbeschikkingen van hun moeder aanspraak te maken op een gedeelte van de waarde van haar vermogen.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 06-02-2018

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2018:1168

Zaaknummer: 200.181.641

Rechters: M.L. van der Bel, J.H. Lieber en T. ter Brugge

Wetsartikelen: 4:63 BW en 4:67 BW

RECHTSPRAAK

Erfgenamen door zuivere aanvaarding met gehele vermogen aansprakelijk voor legaat. Inkorting als legitimaris baat hen niet. Betalingsregeling afgewezen.

Vader overlijdt in 2013. Hij heeft aan een vriendin 100.000 euro gelegateerd, vrij van rechten en kosten. Erfgenamen zijn moeder (voor 1%) en twee kinderen (samen 99%). Zij hebben de nalatenschap zuiver aanvaard. De legataris vordert van hen betaling van het legaat (100.000, erfbelasting en advocaatkosten).

Volgens de rechtbank zijn de erfgenamen met hun gehele vermogen aansprakelijk voor het legaat (art. 4:182 lid 2 BW). Het tekort in de nalatenschap leidt tot vermindering van het legaat (art. 4:120 lid 1 BW), maar door de zuivere aanvaarding zijn de erfgenamen met hun gehele vermogen aansprakelijk voor voldoening van het geheel (art. 4:120 lid 5 BW).

De kinderen beroepen zich op hun legitieme portie, maar dat kan hun niet baten. Inkorting moet tegen de erfgenamen worden ingesteld, dus (grotendeels) tegen henzelf (art. 4:79 BW, art. 4:87 BW). Bovendien kan het legaat, voor zover het niet uit de erfdelen wordt voldaan, op het gehele privévermogen van de erfgenamen verhaald worden (art. 4:120 lid 5 BW).

Verwerping (met een gelijktijdig beroep op de legitieme, art. 4:63 lid 3 BW) of beneficiaire aanvaarding van de nalatenschap had de kinderen tegen de nadelige gevolgen van het legaat kunnen beschermen, maar daarvoor is het nu te laat (art. 4:190 lid 4 BW).

De erfgenamen verzoeken de rechtbank tot slot om een betalingsregeling (art. 4:5 BW). De rechtbank wijst die af. De erfgenamen hebben al twee jaren de tijd gehad om te zorgen voor de nodige financiering. Ook hebben ze geen (zakelijke of persoonlijke) zekerheid aangeboden, die de rechtbank aanleiding zou kunnen geven om hun nog extra tijd te gunnen.

Met 'vrij van rechten en kosten' wordt volgens de rechtbank bedoeld op kosten die in direct verband staan met de verkrijging van het legaat. Hieronder vallen niet de advocaatkosten van de legataris om haar recht geldend te kunnen maken.

Instantie: Rechtbank Limburg

Datum uitspraak: 06-12-2017

ECLI: ECLI:NL:RBLIM:2017:12053

Zaaknummer: C/03/222079 / HA ZA 16-345

Rechters: I.M. Etman

Wetsartikelen: 4:5 BW, 4:63 BW, 4:79 BW, 4:87 BW, 4:120 BW, 4:182 BW en 4:190 BW

RECHTSPRAAK

Uitleg samenlevingscontract. Niet-vererfbare onderhoudsverplichting?

De uitkering van V krachtens de Algemene Nabestaandenwet eindigt door haar samenwonen met M. In hun samenlevingscontract heeft M zich verplicht om bij het einde van de relatie anders dan door overlijden, aan V maandelijks eenzelfde bedrag als de vervallen uitkering te betalen totdat V 65 jaar is of zij eerder gaat trouwen of samenwonen als ware zij getrouwd. Op de uitkering komen in mindering eventuele eigen inkomsten van V uit sociale voorzieningen.

De relatie eindigt in 2006, waarna M tot zijn overlijden zijn maandelijkse betalingsverplichting aan V voldoet. Volgens de erfgenamen van M is de verplichting geëindigd met zijn overlijden, omdat de verplichting volgens het contract alleen geldt bij het einde van de relatie 'anders dan door overlijden'. Ook volgens de rechtbank in eerste instantie is sprake van een onderhoudsverplichting die niet vererft.

Volgens het hof moet het contract anders uitgelegd worden. Het hof hecht daarbij waarde aan de verklaring van de notaris die de akte heeft opgesteld, dat de bedoeling van partijen is geweest dat de uitkering niet zou eindigen bij het overlijden van M.

Instantie: Gerechtshof 's-Hertogenbosch

Datum uitspraak: 20-02-2018

ECLI: ECLI:NL:GHSHE:2018:687

Zaaknummer: 200.173.887_01

Rechters: B.A. Meulenbroek, M.G.W.M. Stienissen en A.A.E. Dorsman

Wetsartikelen: 4:182 BW

RECHTSPRAAK

Erfgenamen ontkomen aan meerwaardeclausule door woning uit verkoop te halen.

Erflater heeft zich bij toedeling van de woning verplicht om bij eventuele verkoop de meerwaarde boven de toenmalige hypotheekschuld te delen met zijn ex-echtgenote. De meerwaardeclausule vervalt slechts door het overlijden van de ex-echtgenote (stiefmoeder).

Na erflaters overlijden doen zijn erfgenamen (zijn kinderen) de woning in de verkoop. Kort daarop ontdekken zij de meerwaardeclausule en halen zij de woning uit de verkoop. Intussen bewoont een van de erfgenamen de woning.

Stiefmoeder stelt dat de voorwaarde van de meerwaardeclausule (verkoop) ingevolge artikel 6:23 lid 1 BW als vervuld geldt.

Volgens de rechtbank is dat niet het geval. Er is volgens de rechtbank sprake van een geobjectiveerd potestatieve voorwaarde, waarop artikel 6:23 lid 1 BW weliswaar van toepassing kan zijn. De erfgenamen hebben belang bij de niet-ervulling van de voorwaarde en zij hebben vervulling van de voorwaarde belet. Echter, de redelijkheid en billijkheid brengen hier niet mee dat de voorwaarde als vervuld moet worden beschouwd.

Op basis van de oorspronkelijke partijbedoelingen tussen erflater en stiefmoeder, had erflater en hebben zijn erfgenamen in beginsel de beslissingsvrijheid om de woning al dan niet te verkopen. De erven hebben de woning uit de verkoop gehaald, zodra zij bekend raakten met de meerwaardeclausule en de erfgenaam is de woning niet uitsluitend gaan bewonen om het belang van stiefmoeder te schaden. Voorts heeft erflater de oorspronkelijke hypotheekschuld verhoogd, waardoor er meer afgelost moet worden dan de oorspronkelijke schuld.

Instantie: Rechtbank Midden-Nederland

Datum uitspraak: 17-01-2018

ECLI: ECLI:NL:RBMNE:2018:143

Zaaknummer: C/16/430316 / HL ZA 17-16

Rechters: P.M. Leijten

Wetsartikelen: 4:182 BW en 6:23 BW